

Οι τελευταίες ώρες του Χίτλερ και του Μουσολίνι

Κάθε συνεπής Ιταλός φασίστας κρύβει μέσα του μια παρεξηγημένη μελοδραματική ιδιοφυΐα: Απόδειξη ο Μουσολίνι, στις τελευταίες του ώρες. Κάθε συνεπής Γερμανός ναζί κρύβει μέσα του μια τάση για μελοδραματική τελετουργία: Απόδειξη ο Χίτλερ, στις τελευταίες στιγμές του. Πέθαναν με διαφορά 48 ώρες ο ένας από τον άλλον. Χωρίς φανφάρες ο πρώτος. Χωρίς τελετουργίες ο δεύτερος. Αν και αλλιώς τα είχαν σχεδιάσει.

20 Απριλίου του 1945. Το ρημαγμένο Βερολίνο ξύπνησε σημαιοστολισμένο. Στο ραδιόφωνο, η φωνή του Γκέμπελς ανάγγελλε τη νίκη που πλησίαζε κι ευχόταν χρόνια πολλά στον φίρερ: Ο Αδόλφος Χίτλερ γιόρταζε τα γενέθλιά του. Γινόταν 55 χρόνων!

Πρώτοι οι Σοβιετικοί του έστειλαν το δώρο τους, έναν καταιγιστικό κανονιοβολισμό του Βερολίνου από τις ανατολικές όχθες του ποταμού Όντερ, όπου μόλις είχαν φθάσει. Χωμένος δώδεκα μέτρα κάτω από τη γη, στον τρίτο υπόγειο όροφο του καταφυγίου του, ο εορτάζων άφησε για λίγο μόνη την ερωμένη του Εύα Μπράουν για να συσχεφθεί με τους επιτελείς του, πώς θα νικήσει τους Σοβιετικούς. Την ίδια ώρα, οι στρατιές του Ζούκοφ περνούσαν το ποτάμι.

Νότια, στο Μιλάνο, ο Μπενίτο Μουσολίνι συσχεπτόταν με τον επιτελή του Παβολίνι. Σχεδίαζαν να δώσουν το αποφασιστικό χτύπημα στους Αμερικανούς στην περιοχή Βαλτελίνε, αμέσως μόλις έφταναν οι 3.000 έως θανάτου αφοσιωμένοι μελανοχίτωνες οπαδοί του. Ονειρευόταν έναν ηρωικό θάνατο, που θα τον ανέβαζε στο πάνθεον της Ιστορίας.

«Έπαιξα, έχασα», έλεγε και η ερωμένη του Κλάρα Πετάτσι τον κοιτούσε στα μάτια με

θαυμασμό: «Θα φύγω από τη ζωή, χωρίς μίσος».

Καλού κακού, η γυναίκα του, ντόνα Ρακέλε, βρισκόταν κάπου μακριά, στην πόλη Σαλό.

Όμως, οι Αμερικανοί δεν τον περίμεναν να μαζέψει τους αφοσιωμένους του. Στις 21 Απριλίου, πήραν την Μπολόνια. Στις 22, τη Μοντένα και τη Φεράρα. Στις 23, πέρασαν τον ποταμό Πο, ενώ στο Βερολίνο άρχιζαν οι οδομαχίες. Ο Γκέμπελς προσπάθησε να πει στον Χίτλερ πως ίσως και να μη νικούσε. Στο Μιλάνο, ο Μουσολίνι ονειρευόταν ακόμη τον ηρωικό θάνατο:

«Σταυρώθηκα από το ίδιο το πεπρωμένο μου», έλεγε.

Η οικογένεια της Κλάρας Πετάτσι του πρότεινε μια πιο πρακτική λύση:

«Να πούμε, ντούτσε μου, πως πέθανες από καρδιά; Θα οργανώσουμε μια καταπληκτική κηδεία και θα μπορέσεις να φύγεις ανενόχλητος στην Ελβετία κι από κει, στην Αργεντινή, μέσω Ισπανίας».

«Ποτέ», ήταν η αγέρωχη απάντηση: «Μόλις έρθουν οι 3.000 πιστοί, θα δώσουμε τη μάχη στο Βαλτελίνε».

Οι 3.000 πιστοί του Παβολίνι αργούσαν να φτάσουν. Για να κερδίσει χρόνο, όπως είπε, ο Μουσολίνι, ζήτησε να έρθει σε επαφή με την Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης για διαπραγματεύσεις. Την αποτελούσαν μέλη των κομμάτων, που ο ίδιος είχε θέσει εκτός νόμου.

Η συνάντηση έγινε στην αρχιεπισκοπή του Μιλάνου με τη μεσολάβηση του Ιντελφόνσε, καρδινάλιου Σούστερ, στις 25 Απριλίου του 1945, ενώ στην πόλη ξεκινούσε γενική απεργία, που εξελίχτηκε σε εξέγερση του λαού κατά των φασιστών. Η συζήτηση τινάχτηκε στον αέρα, όταν κάποιος αποκάλυψε στον ντούτσε, δήθεν αφελώς, ότι η Επιτροπή

διαπραγματευόταν, ταυτόχρονα, και την παράδοση των 25 γερμανικών μεραρχιών, που στάθμευαν στην Ιταλία. Ο Μουσολίνι έφυγε μαζί με τους επιτελείς του. Στο γραφείο του, τον περίμενε ο Γερμανός στρατηγός Βέιλινγκ με έτοιμη πρόταση:

«Να κάνουμε το Μιλάνο ένα ιταλικό Στάλινγκραντ».

Ο Μουσολίνι αρνήθηκε. Περίμενε τον Παβολίνι με τους 3.000:

«Στο Βαλτελίνε», διέταξε τους δικούς του.

Στριμώχτηκαν σε πέντε άλφα ρομέο και ξεκίνησαν. Ήταν ο ίδιος, οι υπουργοί του κι η οικογένεια Πετάτσι, που, καλού κακού, έβαλε κι ένα ισπανικό σημαιάκι κι άρχισε να το παίζει «ο πρέσβης της Ισπανίας, η κυρία του κι η κόρη τους η Κλάρα».

Στο δρόμο, ο Μουσολίνι το ξανασκέφτηκε κι έδωσε διορθωτική διαταγή:

«Στο Κόμο», που απείχε δέκα χλμ. από τα σύνορα με την Ελβετία.

Έφτασαν νύχτα, έφαγαν κι έπεσαν για ύπνο. Ένα πλούσιο πρωινό τους περίμενε, όταν ξύπνησαν. Τα νέα ήρθαν το μεσημέρι, μαζί με τον αφοσιωμένο Παβολίνι:

«Ντούτε μου, οι έως θανάτου πιστοί σου μελανοχίτωνες έφτασαν. Μόνο που δεν είναι ακριβώς 3.000».

Ο Μουσολίνι ήταν πρόθυμος να δεχτεί και λογικές εκπτώσεις. Ρώτησε:

«Πόσοι είναι;».

«Δώδεκα».

Αυτόματα, τα όνειρα για έναν ένδοξο θάνατο, αντάξιο των ηρωικών προγόνων, μεταβλήθηκαν σε σχέδια για μια ρεαλιστική φυγή. Πρόχειρη λύση, ο Γερμανός λοχαγός Φολμάγιερ, που ετοιμαζόταν να μεταφέρει με φορτηγά τους διακόσιους άνδρες του στη Γερμανία, μέσω Ελβετίας. Τον έπεισε να φύγουν μαζί.

Γερμανικά φορτηγά κι ιταλικές άλφα ρομέο κίνησαν για τα ελβετικά σύνορα. Αυτή τη φορά, ο Μπενίτο οδηγούσε ο ίδιος, έχοντας στο πλάι την Κλάρα. Στο ορεινό πέρασμα του Μούσε τους σταμάτησε μια ενέδρα των παρτιζάνων. Αρχισαν διαπραγματεύσεις ανάμεσα στον αρχηγό τους και τον Γερμανό λοχαγό. Κράτησαν έξι ώρες και κατέληξαν στη συμφωνία να γίνει έλεγχος από τους παρτιζάνους και να περάσουν μόνο οι Γερμανοί. Οι Ιταλοί φασίστες θα έμεναν πίσω να δικαστούν. Ο Φολμάγιερ δέχτηκε. Με διαταγή του, πριν ν' αρχίσει ο έλεγχος, έδωσαν στρατιωτικά ρούχα στον Μπενίτο και στην Κλάρα και τους ανέβασαν σ' ένα φορτηγό να παριστάνουν τους Γερμανούς φαντάρους.

Η μεταμφίεση έπιασε και το ζευγάρι πέρασε. Πέρασε και ο «πρέσβης» Πετάτσι με τη γυναίκα του. Όταν, όμως, η γερμανική φάλαγγα απομακρύνθηκε, ο υπουργός του Μουσολίνι, Νίκολας Μπομπάτσι, πήρε τη μικρή του εκδίκηση, που τον παράτησε ο αρχηγός του στους παρτιζάνους. Ρώτησε τον επικεφαλής του αποσπάσματος:

«Ξέρετε ότι, μαζί με τους Γερμανούς, αφήσατε να περάσουν κι ο Μουσολίνι με την Κλάρα του;».

Ο παρτιζάνος ειδοποίησε τη βάση του. Όταν η γερμανική φάλαγγα έφτασε στο χωριό Ντόνγκο, μόλις δυο χιλιόμετρα από τα ιταλοελβετικά σύνορα, κανένας δεν ανησύχησε από τον έλεγχο, που ζήτησε να κάνει ο εκεί παρτιζάνος αρχηγός, κόμης Περλουίτζι Μπελίνι ντέλε Στέλε. Ο Μουσολίνι έκανε τον μεθυσμένο φαντάρο κι η Κλάρα πως τάχα κοιμόταν. Τους κατέβασαν, όμως, και τους στοίβαξαν σ' ένα καμιόνι, μαζί με τους Πετάτσι, που άδικα διαμαρτύρονταν ότι είναι Ισπανοί. Ήταν νύχτα, 26 Απριλίου. Τους φυλάκισαν σ' ένα σπίτι και περίμεναν εντολές.

Ο Τολιάτι εκπροσωπούσε το Κομμουνιστικό Κόμμα Ιταλίας στην Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης. Κάλεσε τον λογιστή Βάλτερ Αουντίσιο, γνωστό στην αντίσταση με το ψευδώνυμο συνταγματάρχης Βαλέριο, και του έδωσε σαφείς εντολές. Το μεσημέρι της 27^{ης} Απριλίου, ο συνταγματάρχης Βαλέριο παρουσιαζόταν μπροστά στον κόμη. Είχε διαταγή να μεταφέρει τον Μουσολίνι, την ερωμένη του και τους άλλους στο Μιλάνο, να δικαστούν.

Τους φόρτωσαν σε αυτοκίνητα και ξεκίνησαν. Μεγάλη η διαδρομή και, στα μισά της, έκαναν μια στάση μπροστά σε μια εγκαταλειμμένη βίλα να ξεμουδιάσουν. Ο Μπενίτο Μουσολίνι και η Κλάρα Πετάτσι μπήκαν στον κήπο της βίλας να περπατήσουν λιγάκι. Πίσω τους, μπήκαν μερικοί παρτιζάνοι. Ο ντούτσε δεν κατάλαβε τίποτα. Η ερωμένη του κατάλαβε, κάτι πήγε να πει αλλά δεν πρόλαβε. Έπεσαν νεκροί, γαζωμένοι από τις σφαίρες των παρτιζάνων.

Η θύελλα διαμαρτυριών που ξέσπασε κατά του ΚΚΙ, κόπασε σύντομα. Ο Ουίνστον Τσόρτσιλ έγραψε στα απομνημονεύματά του:

«Ο Βαλέριο μας απάλλαξε από μια ιταλική Νυρεμβέργη».

Στις 28 Απριλίου του 1945, τα πτώματα του Μπενίτο Μουσολίνι και της Κλάρας Πετάτσι κρέμονταν σε μια πλατεία στο Μιλάνο.

Δεν βεβαιώθηκε, αν ο Χίτλερ έμαθε τον θάνατο του συνταγματάρχη του. Το σίγουρο είναι πως, στις 28 Απριλίου, ο φέρερ είχε κάθε λόγο να ουρλιάζει εκνευρισμένος με τους επιτελείς του. Το «θα νικήσουμε» του Γκέμπελς στις 20 του μήνα, που είχε μεταβληθεί σε «ίσως και να μη νικήσουμε», μετατράπηκε, εκείνο το πρωί, σε «ίσως και να χάσουμε», όταν ο Γκέμπελς του ανάγγειλε πως η γερμανική αντεπίθεση με στόχο τον απεγκλωβισμό του Βερολίνου αποκρούστηκε, την προηγούμενη, λίγο πιο έξω από την πόλη.

Αυτό, όμως, που τον έβγαλε από τα ρούχα του, ήταν το τηλεγράφημα του πρακτορείου

Ρόιτερ, το οποίο μετέδιδε πρώτο την είδηση:

«Ο 45χρονος αρχηγός των Ες Ες, Χάινριχ Χίμλερ, πρότεινε στους συμμάχους την παράδοση της Γερμανίας, με αντάλλαγμα να διαδεχτεί τον Αδόλφο Χίτλερ στην εξουσία».

Οι σύμμαχοι αρνήθηκαν την «προσφορά», ο Χίμλερ το έσκασε, τον συνέλαβαν μετά την κατάπαυση του πυρός κι αυτοκτόνησε στο κελί του. Όμως, ο Χίτλερ δεν μπορούσε να τα ξέρει όλ' αυτά. Το μυαλό του άρχισε να τρέχει με γοργούς ρυθμούς: Αυτό ήταν! Πώς και δεν το είχε σκεφτεί πιο πριν; Υπήρχε συνωμοσία Αμερικανών, Σοβιετικών και Ες Ες. Γι' αυτό οι Αμερικανοί άφηναν τους μπολσεβίκους να πολεμούν απερίσπαστοι στο Βερολίνο, εναντίον των ναζί, της μόνης δύναμης που μπορούσε να σταθεί απέναντι στην εξάπλωση του κομμουνισμού!

Ο ένοχος, που θα πλήρωνε, βρέθηκε αμέσως:

Ο Χέρμαν Φιγκελάιν ήταν παντρεμένος με την Γκρετλ, την αδελφή της Εύας Μπράουν. Παλιά, ήταν τζόκεϊ. Υπηρέτησε στο ανατολικό μέτωπο ως αρχηγός ταξιαρχίας ιππικού. Μετά, έγινε σύνδεσμος του επιτελείου του Χίτλερ με το επιτελείο των Ες Ες. Δε χρειαζόνταν άλλες αποδείξεις. Ο ταλαίπωρος, πριν καν προλάβει να καταλάβει τι συμβαίνει, δικάστηκε, καταδικάστηκε κι εκτελέστηκε στον κήπο, πάνω από το κρησφύγετο του φίρερ.

Αφού τελείωσε με το ένα από τα άμεσα καθήκοντά του, ο Χίτλερ προχώρησε και στην τακτοποίηση μιας ακόμη εκκρεμότητας: Ξημερώματα, 29 Απριλίου, παντρεύτηκε την Εύα Μπράουν. Μάρτυρες οι ακόμα πιστοί του Μάρτιν Μπόρμαν και Γκέμπελς. Ένα γαμήλιο γεύμα του νιόπαντρου ζευγαριού ακολούθησε κι αμέσως μετά ο Χίτλερ ζήτησε συγγνώμη. Αποσύρθηκε στο γραφείο του, όπου κάλεσε την γραμματέα φράου Γιούγκε.

Της υπαγόρευσε τη διαθήκη του. Άφηνε την περιουσία του στο κόμμα. Αν δεν υπήρχε κόμμα, την άφηνε στη Γερμανία. Αν δεν υπήρχε και Γερμανία, δε θα υπήρχε και περιουσία για να την αφήσει κάπου. Τετράγωνη η λογική του.

Πέρασε την υπόλοιπη μέρα του με τη νεόνυμφη. Το βράδυ, παρουσιάστηκαν φρέσκοι και οι δυο. Κλήθηκε το προσωπικό και παρατάχθηκε. Είχαν την τιμή να δεχτούν προσωπική καθένας χειραψία από τον ίδιο τον φίρερ, που πρόσφερε σε όλους δώρο από ένα μπουκαλάκι με δηλητήριο! Μετά, το ζευγάρι αποσύρθηκε πάλι.

Μόλις οι πόρτες του ιδιαίτερου διαμερίσματος του Χίτλερ έκλεισαν, δόθηκε το σύνθημα. Προσωπικό κι αξιωματικοί το έριξαν σ' ένα ξέφρενο γλέντι, που κράτησε ως το πρωί. Όσο κονιάκ και όση σαμπάνια υπήρχαν εκεί, ξοδεύτηκαν ως το ξημέρωμα.

Το πρωί, 30 Απριλίου του 1945, ο Χίτλερ σηκώθηκε νωρίς. Οι Σοβιετικοί απείχαν λιγότερο από εκατό μέτρα από το καταφύγιό του αλλά οι βροντές της μάχης δεν έφταναν ως τ' αφτιά του. Μετά το πλούσιο πρωινό, αποσύρθηκε στο γραφείο του για μια ακόμη σύσκεψη. Ο στρατάρχης Γουλιέλμος Κάιτελ ήταν σαφής:

«Δεν υπάρχει ελπίδα».

Δυο ακόμη εντολές του εκτελέστηκαν: Ένας αξιωματικός σκότωσε με μια σφαίρα στον κρόταφο την αγαπημένη σκυλίτσα του φίρερ. Τέσσερις φαντάροι μεταφέρανε 180 λίτρα βενζίνης στον κήπο, πάνω από το καταφύγιο. Ο Χίτλερ αποχαιρέτησε τον Γκέμπελς, τον Μπόρμαν και τους άλλους επιτελείς. Τους αποχαιρέτησε και η Εύα Μπράουν Χίτλερ. Εκείνος κι εκείνη αποσύρθηκαν στα ιδιαίτερά τους. Μια ατέλειωτη πολύωρη σιωπή ακολούθησε. Όταν ο Μπόρμαν σήκωσε ασυνείδητα το κεφάλι κι είδε το ρολόι του τοίχου να λέει 15:30, ακούστηκε ένας πυροβολισμός.

Έτρεξαν στο υπνοδωμάτιο του Χίτλερ. Ήταν νεκρός με μια σφαίρα στο στόμα. Δίπλα του, ακίνητη η Εύα. Είχε πιει δηλητήριο. Τα 180 λίτρα βενζίνης, που είχαν μεταφερθεί στον κήπο, ξοδεύτηκαν στο κάψιμο των δυο πτωμάτων.

Στις 2 Μαΐου, η Γερμανία κατέθετε τα όπλα.

(Έθνος, 14.5.1998) (τελευταία επεξεργασία, 24.2.2009)